

De ce RROM și nu ȚIGAN

„țigan”

- nu există în limba rromani
- termenul vine din greaca medie și are sensul de „păgân”, „de neatins”, „impur”
- în Țările Române, desemna un statut social aflat în afara sistemului ierarhic al societății
- „țiganul” era considerat ca neapartenând speciei umane; chir un obiect de schimb
- Perioadă de robie – aproximativ din 1374 până în 1856
- În mentalitatea actuală colectivă – sens peiorativ
- este, uneori, asumat de către unii romi, în special de către cei care nu vorbesc limba romani

„rrom”

- cuvânt vechi din limba rromani
- folosit pentru desemnarea apartenenței etnice a rromilor
- termen corect
- provine din cuvântul „prakrit” („dom”) = „om”
- se referă la:
 1. imigranți indieni proveniți din diverse grupuri etnice care s-au amestecat și au realizat căsătorii mixte în Persia; au format popoare acolo și au plecat spre Europa
 2. subgrup etnic din India, care există și azi
- cuvântul „dom”, prin evoluție fonetică a devenit „rrom”

- la **Primul congres internațional al rromilor** (Londra, 1971) s-a hotărât ca în fiecare an în **8 aprilie** să se sărbătorească - **Ziua internațională a rromilor din întreaga lume**

- Tot atunci a fost adoptat, ca *imn internațional al rromilor*, cântecul "**Gelem, gelem**", al cântăreței Olivera Vuco, în cunoscutul film iugoslav "*Am întâlnit și țigani fericiți*", pelicula ce datează din 1967.

- De asemenea, a fost adoptat și **steagul internațional al rromilor**, având jumătatea de jos verde, simbol al câmpurilor înverzite, și jumătatea de sus albastru, simbol al cerului senin, iar la mijloc o roată, simbolizând, pe de o parte, soarta, roata succesiunii vietilor, iar pe de altă parte nomadismul, în relație cu spațiul originar al Indiei

- la Congresul Mondial al Rromilor din aprilie **1990**, Comisia Lingvistica a Uniunii Internationale a Rromilor a oficializat **alfabetul international standardizat al limbii rromani**, decizia fiind semnata de 17 specialisti in domeniu, din diferite tari, in prezenta unui observator al UNESCO.
- **2002, de 8 aprilie**, s-a sarbatorit jubileul milenar, reprezentand 1.000 de ani de atestare a rromilor in Europa. Cu acest prilej lumanari aprinse si flori au fost aruncate pe ape, in memoria stramosilor rromi care si-au inceput, acum un mileniu, drumul catre Europa
- In **2003**, in semn de solidaritate cu etnia rromilor, insusi **Dalai Lama**, liderul spiritual al Tibetului, laureat al Premiului Nobel pentru pace, a tinut sa participe, pe 8 aprilie, la ceremonia aprinderii lumanarilor, la Catedrala Centrala din Dharamsala si sa inalte rugaciuni pentru pacea si unitatea rromilor de pretutindeni.

Gelem, gelem

1.
Gelem, gelem lungone dromençar,
 Maladilem baxtale rromençar.
 A rromàllen, kotar tumen aven
 E caxrençar, bokhale éhavorençar?

2.
 Sasa vi man bari familia,
 Mudardās lu i kali legia.
 Saren éhindās vi rromen vi rromnën,
 Maškar lenΘe vi cikne éhavorren.

3.
 Putar devl!a te kale udara
 Te šaj dikhav murri familia.
 Palem ka žav lungone dromençar,
 Ta ka phirav baxtale rromençar.

4.
Opre rroma, isi vaxt akana,
 Ajde mançar sa lumăqe rroma!
 O kalo muj ta e kale jahka
 Kamava len sar e kala drakha.

- o traducere libera

am calatorit pe lungi carari/ am intalnit romi norocosi/ de unde veniti cu corturile voastre si cu copiii infometati?/ si eu am avut o familie numeroasa/ au fost ucisi de Legiunea Neagra (SS)/ femei si barbati laolalta macelariti/ si copiii la fel .../ deschide, Doamne, portile negre sa vad unde s-au dus ai mei.../ sus, tigani mei, acum e momentul/ veniti cu mine toti romii din lumepielea tuciurie, ochii intunecati, / imi plac la fel de mult ca strugurii negrii/ speranta in vremuri mai bune, / ne va calauzi in fiecare zi/

